

Asia: VN/14613/2023

Ympäristöministeriön asetus purkumateriaali- ja rakennusjäteselvityksestä

Lausunnonantajan lausunto

Kommentit pykälään 1, Purkumateriaali- ja rakennusjäteselvitys:

Nyt lausunnolla olevan asetuksen 1 § on ristiriidassa rakentamislain 16 §:n kanssa. Asetuksen 1 §:n mukaisesti tulee laatia selvitys, jos purkumateriaalien määrä ei ole rakentamislain 16 §:n tarkoittamalla tavalla vähäinen. Selvitystä ei siis laadita kohteissa, joissa purkamista ei ole. Perustelumuistiossa todetaan toisin uudisrakentamisen osalta mutta rakentamislain 16 §:n kaltainen viittaus uuden rakennuksen rakentamishankkeeseen puuttuu kokonaan asetuksen 1 §:stä.

Näkemyksemme mukaan asetuksen kaltaiselle selvityksellä ja rekisterillä ei edistetä rakentamisen kiertotaloutta. Jo olemassa olevia järjestelmiä kehittämällä saadaan vastaavat tiedot koottua ilman erillistä selvitysvelvollisuutta. Esimerkiksi jätteiden sähköisten siirtoasiakirjojen ja siihen liittyvän rekisterin avulla on jo tällä hetkellä mahdollista kerätä hankekohtainen jätetieto. Siirtoasiakirjarekisterin tietojen hyödynnettävyyttä olisikin kehitettävä.

Maa-ainesten osalta perustelumuistion mukaan selvityksellä tavoitellaan sitä, että rakennuspaikan maamassatasapainoon ja turhien kuljetusten välttämiseen pyritäisiin jo suunnitteluvaiheessa. Näkemyksemme mukaan selvitysvelvollisuus ja siitä seuraava raportointi ei itsessään edistä rakentamisen kiertotaloutta.

Rakentamislain päivityksen yhteydessä lain 16 § tulisi palauttaa vastaamaan nykyistä käytäntöä. Alla kuitenkin pykäläkohtaiset kommentit.

Selvitystä ei rakentamislain tarkoittamalla tavalla edellytetä hankkeissa, joissa purkumateriaalien määrä on vähäinen. Perustelumuistiossa on avattu sivulla 7 tarkemmin vähäisyyden arviointia. Perustelumuistiossa on esitetty arvioinnin lähtökohtana, että kaikki kokonaisten rakennusten purkuhankkeet sisältyisivät selvitysvelvoitteen piiriin ja toisaalta, että yksittäiset kylpyhuoneremontit tai

yksittäisten asuntojen remontit eivät selvitystä edellyttäisi.

Miten vähäisyyttä tulisi näkemyksesi mukaan hankkeissa soveltaa?

Lähtökohtana esitetty malli johtaa näkemyksemme mukaan merkittävään kuntakohtaiseen vaihteluun. Laadullisten sijaan tulisi käyttää määrällisiä kriteerejä, kuten esimerkiksi 200 m² tai 600 m³.

Kommentit pykälään 2, Purkumateriaalit:

Materiaalijaottelun tulisi olla linjassa jätteitä sääntelevän valtioneuvoston asetuksen (978/2021) 26 §:n mukaisen rakennus- ja purkujätteen erilliskeräysvelvoitteen kanssa.

Ehdotuksessa on kaksi eri vaihtoehtoa pykäläksi 2 koskien selvityksen keskeistä sisältöä, purkumateriaaleja. Kumpaa jaottelua tulisi näkemyksesi mukaan käyttää asetuksessa? Vaihtoehto A:ssa on esitetty purkumateriaalien jaottelu kierrätyksen ja hyödyntämisen näkökulmasta, minkä vuoksi jaottelu poikkeaisi hieman jäteasetuksen 26 §:n rakennus- ja purkujätteen erilliskeräysvaatimuksista. Tarkemmat perusteet poikkeamiselle on esitetty perustelumuihostiossa sivuilla 8-9.

Vaihtoehto B

Kommentit valintaasi

Listan tulisi ehdottomasti olla linjassa jäteasetuksen erilliskeräysvelvoitetta koskevan pykälän kanssa. Lausunnolla oleva asetus asettaa minimitason ja jäteasetuksesta poikkeamiselle ei ole perusteita. Poikkeaminen aiheuttaa useita ongelmia ja yhtenä esimerkkinä haasteesta on jättejakeiden päällekkäisyys (lasi-, muovi- tai puupohjainen eriste).

Rakennusjätteiden osalta selvitystä päivitetään hankkeen päädyttyä ja tämänkin takia listan tulee olla linjassa jäteasetuksen kanssa. Poikkeaminen jäteasetuksen vaatimuksista lisää toimijoiden raportointitaakkaa kohtuuttomasti.

Perustelumuihostiossa todetaan, että ”Tarkoitus olisi myös mahdollistaa purkumateriaali- ja rakennusjätetietojärjestelmässä yksittäisten materiaalityöryhmien tarkempi ilmoittaminen, esimerkiksi eristeistä voitaisiin eritellä tiedot mineraalivillaeristeistä, puukuitueristeistä, vaahtolasista ja kevytsorasta.”

Tietojärjestelmässä tulee pitäytyä asetuksen määrittelemissä jakeissa, koska vaihtoehtoisilla päivitystavoilla ei ole merkitystä tilastoinnin kannalta ja ne lisäävät ainoastaan raportointitaakkaa. Toteamme lisäksi, että purkurekisteriin kerättävä tieto on päällekkäistä siirtoasiakirjarekisterin tietojen kanssa.

Kommentit pykälään 3, Vaarallisia aineita sisältävät purkumateriaalit:

Tieto POP-jätteistä ym. palvelee vain tilastollisia tarkoituksia, sillä uudelleenkäyttö tai kierrätys eivät ole tällaisten aineiden kohdalla toivottavia. Tilastointi puolestaan edellyttäisi tietojen antamista yhdenmukaisesti. Pykälän ehdotettu sanamuoto ei määrittele vaarallisia aineita yksiselitteisesti eikä se myöskään määrittele, mihin kategorioihin vaarallisia aineita sisältävät purkumateriaalit tulisi annettavassa selvityksessä jakaa.

Ehdotamme, että pykälän ensimmäinen momentti kirjoitetaan ehdotuksen sijaan seuraavasti:

Rakentamis- tai purkamisluvan hakemisen tai purkamisilmoituksen tekemisen yhteydessä laadittavan selvityksen on sisällettävä erikseen arvio sellaisten vaarallisia aineita sisältävien purkumateriaalien määrästä, joista on tehty lainsäädännön edellyttämä kartoitus tai joista purkuvaiheessa tulee jätelain (muutossäädös 714/2021) vaaralliseksi jätteeksi luokittelemia jätteitä tai POP-asetuksen (2019/1021/EC) määrittelemiä POP-jätteitä. Edellä mainittujen määrien

Syken tietokantaan luodaan seuraavat kentät:

- 1) arvio kartoitusta (asbesti) edellyttävien vaarallisia aineita sisältävien purkumateriaalien määrästä
- 2) arvio jätelain vaarallisiksi jätteiksi luokittelemien jätteiden määrästä
- 3) arvio POP-jätteiden määrästä
- 4) arvio vaarallisia aineita sisältävien purkumateriaalien kokonaismäärästä

Kokonaismäärä ilmoitetaan, koska kategoriat 1–3 voivat olla päällekkäisiä.

Kommentit pykälään 4, Maa- ja kiviainekset:

Rakentamislain 16§:n mukaan selvityksen tulee sisältää tieto rakennuspaikalta pois kuljetettavan maa- ja kiviaineksen määrästä. Säädetäessä vähimmäisvaatimusta tulee olla selkeä peruste tiedon keräämiselle.

Näkemyksemme mukaan nyt esitetty jaottelu ei tuota lisäarvoa maa- tai kiviainesten jatkoehdyntäjälle ja lisää ainoastaan raportointitaakkaa. Tieto tulisi kerätä ainoastaan kokonaismäärien osalta.

Termit maa- ja kiviaines tulisi olla yksiselitteisesti määritelty. Esimerkiksi kiviainesstandardin näkökulmasta termi kiviaines pitää sisällään myös uusiokiviainekset. Toisaalta Talo 2000 Rakennustuotenimikkeistön mukaan maa-aineksia ovat kaikki maa- ja kiviainekset, joita käytetään rakentamiseen.

Siirtoasiakirjakäytännön ulottaminen poiskuljetettaviin maa-aineksiin poistaisi kokonaan erillisen selvitystarpeen maa-ainesten osalta ja kattaisi laajemmin rakentamisen maa-ainesvirrat.

Kommentit pykälään 5, Purkumateriaali- ja rakennusjätteselvityksen päivittäminen:

Asetuksen 1 §:n mukaisesti tulee laatia selvitys, jos purkumateriaalien määrä ei ole rakentamislain 16 §:n tarkoittamalla tavalla vähäinen. Selvitystä ei siis laadita kohteissa, joissa purkamista ei ole. Selvitysvelvollisuuden ulkopuolella olevien hankkeiden osalta tietojen toimittaminen jää epäselväksi.

5 §:n mukaisesti päivitys voi sisältää tietoja myös uudelleenkäyttöön toimitetuista rakennusosista ja materiaaleista sekä hyötykäyttöön toimitetuista pilaantumattomista maa- ja kiviaineksista. Selvityksen sisältö tulee yksiselitteisesti määritellä ja vaihtoehtoisilla päivitystavoilla ei ole merkitystä tilastoinnin kannalta ja ne lisäävät ainoastaan raportointitaakkaa.

Kommentit pykälään 6, Tietojen ilmoittaminen:

Tietojen ilmoittaminen rakennuskohtaisesti ei ole perusteltua. Ilmoittaminen rakennuskohdekohtaisesti on tarkoituksenmukainen taso.

Erilliseen tietokantaan ei tulisi ilmoittaa sellaisia hankkeen tunnistetietoja, jotka on syötetty toisaalle. Esimerkiksi kaikki tarvittavat rakennuspaikkaa koskevat yksilöintitiedot ovat saatavilla lupapisteen kautta. Rakentamislain kautta on vireillä useita rekisterihankkeita, joita tulee tarkastella yhtenä isona kokonaisuutena, koska muuten päällekkäisen tiedon keräämisen riski on ilmeinen.

Rakentamishankkeeseen ryhtyvän on rakentamislain mukaan huolehdittava, että rakentamishankkeessa on kelpoisuusvaatimukset täyttävät suunnittelijat ja että muillakin rakentamishankkeessa toimivilla on heidän tehtäviensä vaativuuden edellyttämä asiantuntemus ja ammattitaito. Selvityksen tekijän nimi on täten tarpeeton tieto ja sitä ei tulisi edellyttää.

Kommentit pykälään 7, Voimaantulo:

Ei lausuttavaa.

Muita huomiota ASETUKSEEN liittyen:

Asetuksen ja perustelumuiustion perusteella jää epäselväksi selvityksestä saatava hyöty. Näkemyksemme mukaan parantamalla siirtoasiakirjarekisterin käytettävyyttä saavutetaan parempi lopputulos ja vältytään päällekkäiseltä raportoinnilta. Siirtoasiakirjakäytännön ulottaminen poiskuljetettaviin maa-aineksiin poistaisi kokonaan erillisen selvitystarpeen maa-ainesten osalta ja kattaisi laajemmin rakentamisen maa-ainesvirrat.

Rakentamislain päivityksen yhteydessä lain 16 § tulisi palauttaa vastaamaan nykyistä käytäntöä.

Ympäristövaliokunnan mietinnössä YmVM 27/2022 vp– HE 139/2022 vp hallituksen esityksestä eduskunnalle rakentamislainsäädännön ja siihen liittyviksi laeiksi todetaan seuraavaa.

”Valiokunnan mielestä hyvään lainvalmisteluun kuuluu sidosryhmien kuuleminen siten, että näille varataan tosiasiallinen mahdollisuus perehtyä kuulemisen kohteena olevaan materiaaliin ja lausua asiasta. Lausuntokierroksen laiminlyönti on valiokunnan käsityksen mukaan myötävaikuttanut siihen, että hallituksen esitykseen sisältyvää ehdotusta rakentamislainsäädännön joudutaan korjaamaan monin paikoin ja esityksen johdosta tehdään eduskuntakäsittelyssä teknisiä korjauksia useisiin lakeihin, jotka eivät sisällyneet hallituksen esitykseen. Valiokunta katsoo, että ympäristöministeriön tulee kiinnittää huomiota lainvalmistelun laatuun ja lainvalmisteluprosessia koskevan ohjeistuksen noudattamiseen. Valiokunta pitää välttämättömänä, että alueidenkäyttöä koskevien säännösten uudistus ja rakentamislain nojalla annettavat asetukset valmistellaan huolellisesti ja osallistamalla sidosryhmät aidosti valmistelutyöhön.”

Rakennusteollisuus toteaa, että tämän asetuksen valmistelu ei ole linjassa Ympäristövaliokunnan vaatimuksen kanssa ja ei ole osallistanut sidosryhmiä aidosti valmistelutyöhön.

Huomioita ja kommentteja PERUSTELUMUISTION sisältöön:

Ei lausuttavaa.

Laurila Juha
Rakennusteollisuus RT ry